

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU27

Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ny lag och lagändring. Förslaget till ny lag möjliggör för regeringen att införa föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning om vissa ärenden som gäller förnybar el och föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med att inrätta en kontaktpunkt för ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. Den föreslagna lagen är föranledd av EU:s s.k. omarbetade förnybartdirektiv. Förslaget till lagändring möjliggör att regeringen kan meddela föreskrifter om avgifter för Elsäkerhetsverkets verksamhet när det gäller elektromagnetisk kompatibilitet. Den nya lagen och lagändringen föreslås träda i kraft den 15 juli 2021.

Utskottet föreslår också ett tillkännagivande till regeringen. Enligt utskottet bör bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt även omfatta koncessionspliktiga elnät.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

Betänkandet innehåller sex reservationer (S, M, SD, C, KD, L, MP). I en reservation (M, SD, KD, L) föreslås att riksdagen ska genomföra ändringar i regeringens förslag till ny lag. I en reservation (S, L, MP) förordas att det inte ska göras något tillkännagivande.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:181 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi.

10 yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi.....	6
Reservationer	22
1. Lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt, punkt 1 (M, SD, KD, L)	22
2. Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi, punkt 3 (SD)	23
3. Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi, punkt 3 – motiveringen (M, KD, L)	24
4. Tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät, punkt 4 (S, L, MP).....	24
5. Vissa övriga frågor om bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt, punkt 5 (C).....	25
6. Konsekvenser för företagen, punkt 6 (KD).....	26
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Propositionen	28
Följdmotionerna	28
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	30
<i>Bilaga 3</i>	
Reservanternas lagförslag	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

1. Lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:181 punkt 1 och avslår motion

2020/21:4008 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (M, SD, KD, L)

2. Ändring i lagen om elektromagnetisk kompatibilitet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:181 punkt 2.

3. Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD) – villkorad

Reservation 3 (M, KD, L) – motiveringen

4. Tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät och tillkännager det för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:4044 av Rickard Nordin (C) yrkandena 2 och 3 i denna del.

Reservation 4 (S, L, MP)

5. Vissa övriga frågor om bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt

Riksdagen avslår motion

2020/21:4044 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1, 3 i denna del och 4.

Reservation 5 (C)

6. Konsekvenser för företagen

Riksdagen avslår motion

2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 6 (KD)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 15 juni 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjalmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjalmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Rickard Nordin (C) och Amanda Palmstierna (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:181 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi och fyra motioner som väckts med anledning av propositionen. I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2 och reservanternas lagförslag finns i bilaga 3.

Utskottets överväganden

Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ny lag och lagändring med den ändringen att dessa ska träda i kraft den 15 juli 2021. Vidare tillkännager riksdagen för regeringen att bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt även bör gälla för koncessionspliktiga elnät. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD, L) och 2 (SD), motivreservation 3 (M, KD, L) och reservation 4 (S, L, MP), 5 (C) och 6 (KD).

Propositionen

Ny lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt

I propositionen föreslår regeringen en ny sektorsövergripande lag med bemyndiganden för regeringen att meddela föreskrifter. Bemyndigandena möjliggör för regeringen att införa föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av vissa ärenden som gäller produktion av förnybar el och föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med att inrätta en kontaktpunkt för ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. En redogörelse för regeringens beredning av ärendet återfinns i propositionen. Där framgår bl.a. att Naturvårdsverket har haft i uppdrag att utreda och lämna förslag på hur artikel 16 om tillståndsförfarandets varaktighet och organisation ska genomföras i Sverige. Med utgångspunkt i rapportens förslag har det inom Infrastrukturdepartementet därefter tagits fram en promemoria inklusive lagförslag och förslag till förordning. Promemorian har remissbehandlats. Regeringen har även inhämtat yttrande från Lagrådet över förslagen. Lagrådet föreslog vissa ändringar som framgår av propositionen. Regeringen har följt Lagrådets yttrande.

Regeringen konstaterar att det övergripande syftet med det omarbetade förnybartdirektivet är att främja förnybar energi. I artikel 16 ställs krav på att medlemsstaterna ska inrätta en kontaktpunkt för att vägleda sökande i fråga om tillstånd för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybara energikällor och tillgångar som krävs för anslutning av anläggningarna till elnätet. Syftet är att underlätta den administrativa processen. I artikeln anges även att kontaktpunkten ska tillhandahålla en digital handbok om tillståndsförfaranden och förse sökanden med all nödvändig information om de olika förfarandena och vid behov involvera andra administrativa myndigheter. Handlingar ska kunna lämnas in i digital form.

Enligt artikel 16 ska vidare tidsfrister sättas för uppförande, uppgradering och drift av anläggningar för produktion av förnybar el samt utrustning för anslutning av sådana anläggningar till elnätet. De ska gälla samma förfaranden som ska hanteras av kontaktpunkten, men endast gälla för tillstånd som avser kraftverk, dvs. anläggningar för produktion av el. Ett tillståndsförfarande får ta högst ett år för beslut i ärenden som rör anläggningar med en elproduktionskapacitet under 150 kilowatt och uppgraderingar av en anläggning. Beslut i ärenden som rör anläggningar som har en högre elproduktionskapacitet får ta högst två år. Tvåårsfristen ska omfatta samtliga relevanta förfaranden vid behöriga myndigheter. Båda tidsfristerna kan förlängas med upp till ett år om det finns exceptionella omständigheter. Båda tidsfristerna ska gälla utan att det påverkar skyldigheter i unionsrätt på miljöområdet, överklaganden, rättsmedel eller andra domstolsförfaranden eller alternativa tvistlösningsmekanismer.

Medlemsstaterna ska enligt artikel 16 säkerställa att en sökande har tillgång till enkla förfaranden och tvistlösning när det gäller tillståndsförfarandet och utfärdandet av tillstånd att uppföra och driva anläggningar för produktion av förnybar energi.

Enligt bestämmelsen får även medlemsstaterna inrätta ett förfarande för nätanslutning efter en sådan enkel anmälan som avses i artikel 17. Regeringen anser dock att något sådant förfarande inte bör införas eftersom bedömningen är att processen skulle bli mer komplicerad än förenklad av två parallella anmälningsförfaranden.

Huvuddelen av artikel 16 är tvingande för medlemsstaterna att genomföra. Regeringens bedömning är att det inte finns några befintliga bestämmelser som kan anses genomföra det omarbetade förnybartdirektivet i dessa delar. Befintliga bestämmelser om tidsfrister täcker endast en liten del av direktivets krav, och bestämmelsen i 9 § första stycket förvaltningslagen (2017:900) om att ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts är inte tillräcklig för att genomföra direktivet eftersom den inte innehåller någon konkret tidsfrist. Regeringen menar att ett nytt sektorsövergripande regelverk för att genomföra artikel 16 är att föredra framför att göra ändringar i miljöbalken och sektorslagstiftningen. Reglerna kommer att omfatta olika typer av tillstånd och anmälningar med olika komplexitet och handläggningstider och genom att samla dem i ett regelverk blir det mer lättöverskådligt. Regeringen anser att möjligheten att överklaga tillståndsbeslut tillgodoser det omarbetade förnybartdirektivets krav på att en sökande ska ha tillgång till enkla förfaranden för tvistlösning.

Regeringen föreslår att den ska få meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för produktion av förnybar el eller utrustning för anslutning av sådana anläggningar till elnätet.

Regeringen anser att de tidsfrister som anges i direktivet, på ett respektive två år, bör genomföras. Regeringen konstaterar att det redan finns kortare tidsfrister och handläggningsmål för några av de ärendetyper som det omarbetade

förnybartdirektivets tidsfrister avser i Sverige. Regeringen anser dock inte att några snävare tidsfrister bör införas i dagsläget, även om det kan innebära att effekten av direktivets genomförande blir begränsat. Regeringen anger två skäl till detta. För det första saknas det statistik för att man utifrån befintliga handläggningstider ska kunna bedöma hur lång en tidsfrist ska vara för att få effekt. Regeringen har gett Naturvårdsverket i uppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för en samlad statistik för miljötillståndsprövningen. (Uppdraget redovisades den 12 maj 2021.) För det andra anför regeringen att det inte är säkert att tidsfrister är det mest effektiva styrmedlet för att effektivisera en prövningsprocess. Regeringen påminner om att den har tillsatt utredningen En modern och effektiv miljöprövning (dir. 2020:86) i syfte att genom horisontella förändringar i miljöprövningen underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och enklare prövningsprocesser samtidigt som ett bibehållet miljöskydd säkerställs. Utredningen ska överlämna sitt betänkande i december 2021 och regeringen anser att det är lämpligt att invänta utredningens analyser och förslag innan man tar ställning till behovet av nya styrmedel.

Regeringen nämner också i sammanhanget översynen av regelverket för nätkoncessioner (SOU 2019:30) och att man den 13 april 2021 överlämnat lagrådsremissen Moderna tillståndprocesser för elnät som behandlar vissa av utredningens förslag.

Regeringen anser att de detaljerade bestämmelser som rör tidsfrister bör meddelas i förordning. Motivet är att bestämmelserna kommer att omfatta flera olika tillstånd och om de finns i förordning kan en ändring vid behov göras på ett snabbare och därmed mer ändamålsenligt sätt än vad som skulle vara fallet med en lagändring. Eftersom vissa ärendetyper som omfattas av tidsfristerna handläggs av kommunerna krävs det att regeringen får ett bemyndigande i lag att meddela föreskrifter, vilket därför föreslås i den nya lagen. Med anledning av vad som anges i artikel 16 bör förordningsbestämmelserna utöver längden på tidsfristerna enligt regeringen även behandla bl.a. vilka förfaranden som ska omfattas, möjligheterna till förlängning och när en tidsfrist ska börja och sluta.

Regeringen föreslår vidare att den ska få meddela föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med kontaktpunkten för att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi eller utrustning för sådana anläggningar till nätet. Regeringen anför att direktivet anger att den kontaktpunkt som medlemsländerna ska inrätta gäller för tillståndsförfaranden som avser produktion av förnybar energi, till skillnad från tidsfristerna som bara gäller för ärenden för produktion av förnybar el. De bestämmelser om kontaktpunkten som behövs för genomförandet är detaljerade och de bör därför enligt regeringens bedömning inte finnas i den nya sektorsövergripande lagen utan i förordning. Regeringen anför att den bör få meddela föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med den kontaktpunkt som inrättas och i likhet med vad som var fallet för tidsfristerna förutsätter detta att

regeringen får ett bemyndigande från riksdagen i lag. Enligt regeringen är den medverkan som kan komma i fråga framför allt att säkerställa att kommuner har specifik och uppdaterad vägledning och information om de tillstånd, anmälningar och dispenser som de prövar på sin webbplats, och att handlingarna i ett ärende kan lämnas in digitalt.

Avslutningsvis anför regeringen att det med anledning av vad som anges i artikel 16 om kontaktpunkten bör anges i förordningen bl.a. vem som ska ansvara för kontaktpunkten, vilken information som ska tillhandahållas och vem som ska ta fram en digital handbok.

Regeringen konstaterar att det omarbetade förnybartdirektivet ska vara genomfört i svensk rätt senast den 30 juni 2021. Lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi föreslås därför träda i kraft den 30 juni 2021.

Ändring i lagen om elektromagnetisk kompatibilitet

Elsäkerhetsverket har begärt en ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet. Myndigheten föreslår att lagen kompletteras med ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgifter för myndighetens verksamhet enligt lagen. Elsäkerhetsverkets lagförslag har varit på remiss.

I propositionen föreslår regeringen att den ska få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter för tillsynsmyndighetens verksamhet som utförs med stöd av lagen om elektromagnetisk kompatibilitet och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Med elektromagnetisk kompatibilitet avses en utrustnings förmåga att fungera tillfredsställande i sin elektromagnetiska omgivning utan att orsaka oacceptabla elektromagnetiska störningar för annan utrustning i omgivningen. Lagen om elektromagnetisk kompatibilitet är en ramlag och ger regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer befogenhet att meddela föreskrifter om krav på egenskaper hos och användning av utrustning, kontroll och märkning av utrustning, information som ska följa utrustningen och skyldigheter att bedriva skadeförebyggande arbete och vidta åtgärder när det finns anledning att anta att utrustning inte uppfyller de föreskrivna kraven. Lagen innehåller även bestämmelser om tillsyn och ansvar. Elsäkerhetsverket är ansvarig tillsynsmyndighet.

Av propositionen framgår att de uppgifter som Elsäkerhetsverket har som rör elektromagnetisk kompatibilitet, som regleras i den nämnda lagen, inte kan finansieras med stöd av elsäkerhetsavgiften. För att Elsäkerhetsverkets verksamhet med stöd i den nämnda lagen ska kunna finansieras med avgifter föreslår regeringen att det bör införas ett nytt bemyndigande om att regeringen bör få meddela föreskrifter om avgifter för tillsynsmyndighetens verksamhet enligt lagen om elektromagnetisk kompatibilitet och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Regeringen anför att det är angeläget att Elsäkerhetsverket

har en tydlig finansiering av det arbete som utförs med stöd av lagen om elektromagnetisk kompatibilitet, och lagändringen föreslås därför träda i kraft den 30 juni 2021.

Konsekvensanalys

Regeringen konstaterar att den nya lagen inte medför några konsekvenser i sig. Konsekvenserna uppstår först när regeringen meddelar föreskrifter i förordning med stöd av de bemyndiganden som föreslås. Genomförandet av artikel 16 innebär för kommunernas del att en tidsfrist på ett eller två år ska gälla för handläggningen för vissa ärendetyper. Regeringen anför att detta är väl tilltagna tidsfrister jämfört med de frister som kommunerna redan har att förhålla sig till. Införandet av tidsfrister bör därför inte enligt regeringens bedömning få några konsekvenser för kommunernas ekonomi eller för den kommunala självstyrelsen. Regeringen gör samma bedömning när det gäller kommunernas arbete med kontaktpunkten.

Av propositionen framgår att Regelrådet anser att redovisningen i Infrastrukturdepartementets promemoria Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi brister när det gäller konsekvenserna ur ett företagsperspektiv. Bland annat gäller det den knapphändiga redovisningen av förslagets påverkan på företagens administrativa kostnader, verksamhet och konkurrensförhållanden. Regelrådets synpunkt kommenteras inte särskilt i propositionen.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M) anförs att Moderaterna i mångt och mycket ställer sig bakom regeringens förslag om hur artikel 16 i förnybartdirektivet ska tillämpas i Sverige. Motionärerna anser dock att regeringen behöver komplettera i den del som gäller utbyggnaden av elnät. De förordar i yrkande 1 att elnäten bör byggas ut på alla nivåer och anser att nätkoncession för stam-, region- och lokalnät ska omfattas av genomförandet. Enligt motionärerna skulle detta säkerställa en utbyggnad som bidrar till att säkra kapacitet och säkerställa en stabil elförsörjning. Vidare framhålls att det när det gäller tillämpningen av EU-direktiv är viktigt att inte överimplementera utan förhålla sig till det som är syftet med direktivet. Motionärerna anser dock att regeringen även bör överväga att liknande åtgärder genomförs för övriga fossilfria energislag. I yrkande 3 förordas därför att regeringen bör överväga att direktivets regler för förnybar energi även ska gälla fossilfria tekniker.

I kommittémotion 2020/21:4044 av Rickard Nordin (C) anförs att Centerpartiet välkomnar förslaget om tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi. Förslaget skapar möjligheter att korta tillståndprocesserna väsentligt. I motionen uttrycks dock en oro i fråga om ett par områden i regeringens förslag, som enligt motionären lämnar stort utrymme

för tolkning. Motionären ser t.ex. en risk med formuleringen om att tidsfristerna ska kunna förlängas med ett år om det finns synnerliga skäl. Eftersom regeringen inte förtydligar vilken typ av synnerliga skäl som skulle kunna ligga till grund för ett sådant beslut, eller vem som skulle avgöra frågan, anser motionären att förslaget riskerar att urvattnas om det inte finns en tydlig begränsning av vilka skäl som kan anses vara legitima för en sådan förlängning. I yrkande 1 förordas därför att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förtydligande av vilka synnerliga skäl som kan utgöra grund för förlängda tidsfrister samt vem som faller detta avgörande. Vidare bör enligt vad som föreslås i yrkande 2 såväl transmissionsnät som regionnät omfattas av förslaget. Enligt motionären finns det inget som skulle hindra en inkludering av dessa nät eftersom direktivet ställer minimikrav, men inte förhindrar medlemsländerna att gå längre. Att ensidigt öka produktionen av förnybar energi utan åtgärder för att förbättra distribution och överföring riskerar enligt motionären att leda till att åtgärderna inte får den effekt som behövs för omställningen. Vidare konstateras att regeringens förslag om tidsfrister inte inkluderar prövning av nätkoncession. Motionären anser att detta står i strid med direktivets syfte, som anger att tidsfristen på högst två år ska omfatta samtliga relevanta förfaranden. I yrkande 3 förordas därför att tidsfristerna ska omfatta prövning av nätkoncession och att prövningen av miljötillstånd och nätkoncession ska löpa parallellt. I motionen välkomnas avslutningsvis att det ska inrättas en kontaktpunkt och motionären anser att Energimyndigheten är en lämplig sådan. I yrkande 4 föreslås samtidigt att Försvarmakten, Sametinget och Kommerskollegium som handlägger de ärendetyper som kontaktpunkten ska omfatta bör inkluderas i kontaktpunktens arbete.

I kommittémotion 2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD) anförs att Kristdemokraterna ställer sig bakom den föreslagna lagen och ser den som ett lämpligt sätt att hantera de krav som följer av EU:s direktiv. Motionärerna anser dock att regeringen brustit i sitt förberedande arbete när det gäller bedömningen av vilka konsekvenser den föreslagna lagen skulle kunna ha för enskilda företag, något de konstaterar att Regelrådet också tydligt påpekat i sitt remissvar. Eftersom det bör göras en mycket noggrann analys av hur näringslivet påverkas av lagförslag anser motionärerna att detta är en svaghet i propositionen som bör åtgärdas i den fortsatta processen. I yrkande 1 förordas därför att regeringen gör en fördjupad konsekvensanalys av lagförslaget sett ur ett företagsperspektiv där synpunkter från Regelrådet beaktas. Motionärerna anför vidare att de anser att det övergripande målet om att 100 procent av Sveriges energiproduktion ska vara förnybar i stället bör formuleras i termer av att den ska vara 100 procent fossilfri. Mot den bakgrunden föreslås i yrkande 2 att de tidsfrister och den kontaktpunkt som föreslås bör gälla samtliga fossilfria energilag.

I kommittémotion 2020/21:4008 av Joar Forssell m.fl. (L) konstateras att regeringen har valt att begränsa sitt lagförslag till anläggningar för elproduktion. Motionärerna anför att detta är ett avsteg från såväl direktivet som Naturvårdsverkets underlagsrapport, vilka båda uttryckligen rör energiproduktion;

el, värme och olika former av energibärare. Motionärerna framhåller att genomförandet av direktivet i Sverige inte kan göra denna avgränsning eftersom det skulle innebära att viktiga delar av det som direktivet omfattar inte skulle bli infört i svensk lag. Motionärerna anser att regeringens förslag uppenbart utformats utifrån specifika tekniker, som solceller. Samtidigt är det enligt vad som anförs i motionen tänkbart att det kan komma in ansökningar om småskalig produktion av elektrobränslen, vätgas, ammoniak eller värme. Lagstiftningen bör därför, i likhet med direktivet, utformas för att reglera energi snarare än el. Motionärerna anför vidare att direktivet specifikt handlar om småskalig energiproduktion från förnybara energislag, vilket enligt EU:s definition ska förstås som alla fossilfria energislag utom kärnkraften. Även om det inte finns något som tyder på att någon i närtid kommer att ansöka om att uppföra kärnenergiproduktion i så liten skala som avses i direktivet anser motionärerna att lagstiftningen ska hållas teknikneutral. Det svenska lagstiftningen bör därför enligt motionärerna utformas bredare än direktivet och omfatta all fossilfri energiproduktion. Motionärerna föreslår mot bakgrund av detta i yrkande 1 att riksdagen beslutar att det som i propositionen betecknas som lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ges den lydelse som framgår av motionen (se bilaga 3). I yrkande 2 förordar motionärerna att riksdagen beslutar om att lagen ska heta Lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av fossilfri energi.

Vissa kompletterande uppgifter

Ändringar i Infrastrukturdepartementets förslag till förordning

Enligt uppgift från Regeringskansliet har det i förhållande till förslaget i promemorian gjorts vissa förändringar av den förordning som regeringen avser att meddela efter ett beslut från riksdagen om att anta lagförslaget. Förordningen har bytt namn till Förordning om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. I 2 § har det gjorts ett tillägg i definitionen av uttrycket ”utrustning för anslutning till elnätet” med innebörden att det avser icke-koncessionspliktiga nät och transformator- eller kopplingsstationer *som är belägna invid produktionsanläggningen*. Vidare redogörs i 2 § för vissa ord och uttryck och i övrigt hänvisas till definitionerna i det omarbetade förnybartdirektivet. I 4 § som behandlar tidsfrister som rör tillstånd för anläggningar som producerar förnybar el har i punkten 1 vissa paragrafer i miljöprövningsförordningen (2013:251) som rör olika tillstånds- och anmälningsplikter och 11 kap. miljöbalken (om vattenverksamhet) tagits bort. I samma paragraf har en ny punkt lagts till om ansökan om tillstånd eller anmälan om bygglov, startbesked och slutbesked enligt plan- och byggförordningen (2011:338). En punkt om ansökan om ledningsrätt enligt ledningsrättslagen (1973:1144) har tagits bort. Vidare har en ny paragraf lagts till om att flera förfaranden i vissa situationer ska omfattas av en och samma tidsfrist.

En ny paragraf har även lagts till om att arkeologiska förundersökningar, undersökningar och utredningar enligt 2 kap. kulturmiljölagen inte omfattas av tidsfristerna. I 11 § har Lantmäteriet tagits bort och omfattas inte längre av kontaktpunkten.

Begreppet synnerliga skäl

I Infrastrukturdepartementets promemoria konstateras att det inte ges några exempel i direktivet på exceptionella omständigheter som grund för att förlänga tidsfrister. Vidare står det att Naturvårdsverket som har utrett genomförandet av artikel 16 i det omarbetade förnybartdirektivet i sin rapport anger att direktivets ordval exceptionella omständigheter bör motsvaras av uttrycket synnerliga skäl, som är vanligt förekommande i svensk lagstiftning. I promemorian görs samma bedömning. Naturvårdsverket lämnar som exempel att synnerliga skäl för förlängning skulle kunna vara behov av tidskrävande kompletteringar som uppstår efter att en tidsfrist har börjat löpa, t.ex. att det finns behov av att göra en artinventering som bara kan genomföras en viss tid på året. Förseningar vid handläggningen hos någon prövningsinstans som beror på någon eller några yttre omständigheter som inte kan påverkas eller inte hade kunnat förutses när tidsfristen började löpa bör också enligt Naturvårdsverket kunna motivera en förlängning. I promemorians förslag till förordning 6 § anges att tidsfristerna får förlängas med ett år om det

1. efter att en tidsfrist har börjat löpa uppstår behov av tidskrävande kompletteringar på grund av nya bestämmelser, ny information eller nya riktlinjer,
2. uppstår en försening vid handläggningen av ett ärende och förseningen beror på någon yttre omständighet som inte kan påverka och som inte kunde förutses när tidsfristen började löpa, eller
3. finns andra synnerliga skäl.

Enligt uppgift från Regeringskansliet är det den handläggande myndigheten som bestämmer vad som ska omfattas av punkten 3 som rör andra eventuella situationer som inte omfattas av de synnerliga skäl som exemplifieras i punkten 1 och 2. Om man vill överklaga myndighetens beslut kan man göra det hos kommissionen.

Definition av utrustning som krävs för anslutning till elnätet

Av författningskommentaren till den föreslagna nya lagen 1 § framgår att regeringen med stöd av sin restkompetens kan meddela föreskrifter bl.a. om vad som avses med utrustning för anslutning till elnätet. Av förslaget till förordning 2 § framgår att med uttrycket utrustning för anslutning till elnätet avses icke-koncessionspliktiga nät och transformator- eller kopplingsstationer som är belägna invid produktionsanläggningen. När det gäller icke-koncessionspliktiga nät, som vanligtvis är s.k. interna nät, skulle det t.ex. kunna röra sig om nät mellan olika vindkraftverk i en vindkraftspark.

I promemorian konstateras att vad som ska avses med uttrycket inte förklaras i direktivet. Naturvårdsverket gör bedömningen att det inte är transmissions- och regionnät som avses – en bedömning som delas i promemorian. När det gäller ledningen som går från produktionsanläggningen till transmissions- eller regionnät går bedömningarna dock isär. Naturvårdsverket anser att den ledningen bör omfattas. I promemorian görs emellertid bedömningen att ledningen som går från den punkt där produktionsanläggningens el omvandlas för att överföras längre sträckor bör ses som en del av elnätet. Därmed skulle den inte omfattas av kraven i artikel 16. Enligt vad som anförs i promemorian rör det sig då inte om utrustning för anslutning till elnätet, utan om elnätet som sådant. Tolkningen är att det som avses i direktivet i stället är anslutningen från platsen för elproduktionen till den punkt där elen omvandlas eller anpassas för överföring över längre sträckor, t.ex. i en transformator- eller kopplingsstation vid produktionsanläggningen. Transformator- eller kopplingsstationer bör därför ingå i vad som avses med utrustning som krävs för anslutning till elnätet. Sammanfattningsvis är bedömningen i promemorian att regeringen med utgångspunkt i tolkningen av direktivet bör få meddela föreskrifter om vad som avses med utrustning för anslutning till elnätet, vilket kan göras med stöd av regeringens restkompetens.

Kontaktpunkten

Naturvårdsverket har utrett frågan om vilka myndigheter som bör omfattas av kontaktpunkten. I Naturvårdsverkets förslag gjordes en uppdelning mellan de myndigheter som prövar ärenden respektive de som informerar. En sådan uppdelning har enligt uppgift från Regeringskansliet inte ansetts nödvändig och har inte tagits med i promemorian eller förordningen. Kontaktpunkten ska ge vägledning och information om tillstånd, dispenser och anmälningar om ärenden som avser uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi och utrustning som krävs för anslutning av dessa till nätet. De myndigheter som beviljar tillstånd, dispenser eller hanterar anmälningar är de som omfattas av kontaktpunkten. Övriga instanser som är intresserade av dessa prövningar men som inte själva prövar, t.ex. Forsvarsmakten, tas enligt uppgift från Regeringskansliet om hand inom ramen för respektive tillståndsprocess.

Av förslaget till förordning framgår att Energimyndigheten ska tillhandahålla en digital kontaktpunkt för vägledning och information om tillstånds-, dispens- och anmälningsförfaranden. I förslaget till förordning anges vidare vilka myndigheter kontaktpunkten ska tillhandahålla information om. Dessa är Boverket, kommunerna, Energimarknadsinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Lantmäteriet, länsstyrelserna, mark- och miljödomstolarna, Regeringskansliet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Skogsstyrelsen. Samtliga myndigheter med undantag för mark- och miljödomstolarna ska bistå Energimyndigheten i arbetet med kontaktpunkten

genom att säkerställa att det på den egna webbplatsen finns specifik och uppdaterad vägledning och information om de tillstånd, anmälningar och dispens-er som myndigheten prövar. Handlingar i ett ärende ska även kunna lämnas in digitalt.

Som framgår ovan omfattas Lantmäteriet efter ändringar i promemorians förslag till förordning inte längre av kontaktpunkten.

Tidsfristernas omfattning

Naturvårdsverkets tolkning av formuleringarna i artikel 16 är att tidsfristerna enbart omfattar anläggningar som producerar elektricitet. Naturvårdsverket tolkar kraftverk (engelskans power plant) som anläggningar där det produceras el. Formuleringarna i artikel 16.4–5 visar därmed enligt verket att tidsfristerna bara gäller anläggningar som använder förnybara energikällor för att producera elektricitet, även om andra energislag samtidigt kan produceras vid anläggningen. Tidsfristerna har därmed enligt Naturvårdsverket ett mer begränsat tillämpningsområde än kontaktpunktens ansvar som omfattar även andra typer av anläggningar för produktion av energi (t.ex. gas, värme och flytande bränslen) för förnybara energikällor enligt artikel 16.1. Även artikel 16.6 om uppgradering av befintliga anläggningar för förnybar energi avser enligt Naturvårdsverket anläggningar som använder förnybara energikällor för att producera el. Enligt verket framgår detta av definitionen av uppgradering i artikel 2.10 i direktivet där det föreskrivs att uppgradering av *kraftverk* som producerar förnybar energi, inklusive helt eller delvist utbyte av anläggningar eller driftssystem och driftsutrustning, i syfte att ersätta kapacitet eller öka anläggningens effektivitet eller kapacitet.

I Infrastrukturdepartementets promemoria görs samma bedömning. Där anförs att samtliga tidsfrister i direktivet avser kraftverk, dvs. anläggningar för produktion av el. Därför bör det också framgå av bemyndigandet att tidsfristerna endast avser tillståndprocesser för uppförande, uppgradering och drift av sådana anläggningar.

Nätkoncession och tidsfrister

I Infrastrukturdepartementets promemoria konstateras att Naturvårdsverket föreslår ändringar av de tidsfrister för ärenden om nätkoncessioner som finns i 10 § elförordningen så att dessa anpassas till tidsfristerna i direktivet. Verket gör bedömningen att den ledning som går från en produktionsanläggning till ett transmissions- eller regionnät är en sådan tillgång som krävs för anslutning av en anläggning till elnätet och att koncessionsprövningen för en sådan ledning därför omfattas av tidsfristerna i artikel 16. I promemorian konstateras vidare att Naturvårdsverket i nästa avsnitt gör en motsatt bedömning där den ledning som går från en produktionsanläggning till ett transmissions- eller regionnät inte bedöms vara en sådan tillgång som avses i direktivet. Därför behöver inte några ändringar av tidsfristerna göras i elförordningen.

I sitt remissvar över promemorians förslag konstaterar Naturvårdsverket att ledningen som går från den punkt där produktionsanläggningens el omvandlas för att överföras längre sträckor bör ses som en del av elnätet och inte som en tillgång som krävs för anslutning till elnätet. I motsats till tolkningen i Naturvårdsverkets redovisning bedöms koncessionsprövningen för en sådan ledning därför inte omfattas av tidsfristerna i artikel 16. Naturvårdsverket anför att den anser att kortare tidsfrister för nätkoncessioner visserligen är önskvärt under förutsättning att kvaliteten i prövningen kan bibehållas. I tillämpningen kan det dock enligt verket finnas en fördel med att inte göra skillnad på olika typer av nätkoncessioner så att vissa omfattas av tidsfrister i artikel 16 och andra inte, vilket hade blivit följderna av verkets tolkning. Enligt Naturvårdsverkets rapport skulle en koncessionspliktig anslutningsledning mellan en anläggning för produktion av förnybar energi, t.ex. en vindkraftspark, och en transformatorstation där den producerade elen leds ut på ett större elnät omfattas av vad som ska ses som tillgångar som krävs för anslutning av dessa till elnätet och därför omfattas av artikel 16. Större elledningar som omfattas av områdes- eller stamnätskoncessioner borde dock enligt verkets bedömning ses som en del av elnätet och därmed inte omfattas av artikel 16.

Sammantaget anser Naturvårdsverket att den tolkning som görs i promemorian framstår som både godtagbar och ändamålsenlig. Naturvårdsverket godtar alltså den bedömning som görs i promemorian om att viss koncessionsprövning inte bör omfattas av tidsfristerna i artikel 16 i direktivet.

I sammanhanget kan nämnas att det finns tidsfrister för koncessionspliktiga anslutningar som bl.a. följer av energieffektiviseringsdirektivet. I 3 kap. 7a § ellagen (1997:857) fastställs att en nätkoncessionshavare som är skyldig att ansluta en anläggning enligt bestämmelser i samma lag ska göra anslutningen inom skälig tid. Anslutningen ska fullgöras inom två år från det att nätkoncessionshavaren har tagit emot en begäran om anslutning, om inte en längre tid är nödvändig med hänsyn till anslutningens omfattning och tekniska utformning eller det annars finns särskilda skäl.

Det finns vidare bestämmelser om tidsfrister för nätkoncessioner i 10 § elförordningen. Här framgår att beslut i ett ärende om meddelande av nätkoncession enligt 2 kap. 1 § ellagen ska meddelas av nätmyndigheten inom tre år efter det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten. Om ärendet ska prövas av regeringen enligt 2 kap. 1b § ellagen ska beslut meddelas inom fem år efter det att en fullständig ansökan kom in till nätmyndigheten. I ett ärende om förlängning av en nätkoncessions giltighetstid enligt 2 kap. 14 eller 15 § ellagen framgår vidare av 10 § elförordningen att beslut ska meddelas av nätmyndigheten inom åtta år efter det att en fullständig ansökan kom in till myndigheten. Om ärendet ska prövas av regeringen enligt 2 kap. 15 a § ellagen, ska beslut meddelas inom tio år efter det att en fullständig ansökan kom in till nätmyndigheten.

Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet, får handläggningstiden vid högst ett tillfälle förlängas med högst den ursprungliga tidsfristens längd. Det gäller såväl meddelande om nätkoncession och förlängning

av nätkoncession. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen går ut.

Regeringen har nyligen överlämnat proposition 2020/21:188 Moderna tillståndsprocesser för elnät till riksdagen (se nedan). Propositionen innehåller bl.a. förslag till ändringar i 2 kap. ellagen. Hänvisningarna ovan gäller nuvarande lydelse av 2 kap. ellagen.

Moderna tillståndsprocesser för elnät

Regeringen överlämnade proposition 2020/21:188 Moderna tillståndsprocesser för elnät till riksdagen den 29 april 2021. I propositionen föreslår regeringen bl.a. ändringar i ellagen (1997:857). Ändringarna syftar till att det ska bli enklare att bygga ut elnätet i Sverige och att tillståndsförfarandena ska bli mindre resurskrävande för både elnätsföretagen och de berörda myndigheterna. Propositionen bereds av utskottet parallellt med det aktuella ärendet.

Konsekvenser för företagen

I Infrastrukturdepartementets promemoria behandlas även förslagens konsekvenser för bl.a. enskilda och företag. Bedömningen är att förslagen är positiva för enskilda och företag som ansöker om tillstånd, dispens eller gör en anmälan. Lättillgänglig information och vägledning kommer att finnas genom kontaktpunkten. Tidsfristerna innebär att myndigheternas prövningar kommer att göras inom den satta tidsgränsen. Även om flertalet prövningar redan håller sig inom den gränsen, som är väl tilltagen, så är bedömningen i promemorian att bestämmelserna kan få betydelse i enstaka fall. När det gäller skillnaden i konsekvenser för små och medelstora företag i jämförelse med stora företag anförs att det som främst skiljer sig är möjligheten att inom den egna verksamheten eller genom att anlita miljökonstulter ta fram omfattande ansökningar. Små och medelstora företag har i regel inte samma resurser som stora företag. Vägledningen som de små och medelstora företagen kan få genom kontaktpunkten kan därför enligt vad som anförs i promemorian bli betydelsefull. Förslaget bedöms därmed få en större positiv påverkan på små och medelstora företag än på stora företag.

Som framgår av propositionen framförde Regelrådet synpunkter på redovisningen av förslagets konsekvenser för företagen. I Regelrådets remissvar framgår att rådets sammantagna bedömning av förslaget i promemorian är att det finns vissa aspekter där konsekvensutredningen innehåller tillräckliga uppgifter. Redovisningen brister dock när det gäller konsekvenserna ur ett företagsperspektiv. Detta inkluderar bl.a. den knapphändiga redovisningen av förslagets påverkan på företagets kostnader och verksamhet, vilket Regelrådet anför även har varit avgörande för den sammantagna bedömningen. Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt
- Ändring i lagen om elektromagnetisk kompatibilitet
- Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi
- Tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät
- Vissa övriga frågor om bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt
- Konsekvenser för företagen.

Lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt

I motion 2020/21:4008 (L) yrkande 1 förordas att riksdagen beslutar att lagen ska få en annan lydelse så att tidsfristerna inte begränsas till anläggningar för elproduktion och att all fossilfri energiproduktion ska omfattas av den svenska lagstiftningen. I linje med detta förslag förordas i yrkande 2 att lagens rubrik ändras. Utskottet konstaterar att begreppen i motionens förslag till ny lydelse inte närmare definieras och eventuella konsekvenser av ändringsförslagen tycks inte heller vara utredda.

Utskottet konstaterar vidare att regeringens lagförslag syftar till att genomföra artikel 16 i det omarbetade förnybartdirektivet. Såväl Naturvårdsverket som Infrastrukturdepartementet har utrett genomförandet av artikeln i svensk lagstiftning. I propositionen redogör regeringen för sina överväganden. Utskottet finner inte skäl att göra någon annan bedömning och föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021. Motionsyrkandena avstyrks.

Ändring i lagen om elektromagnetisk kompatibilitet

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet. Utskottet föreslår därmed att riksdagen antar regeringens lagförslag med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021.

Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi

I motionerna 2020/21:4040 (M) yrkande 4 och 2020/21:4049 (KD) yrkande 7 föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör överväga att direktivets regler för förnybar energi i fråga om tidsfrister och kontaktpunkt även ska gälla fossilfria tekniker.

Kärnkraften släpper visserligen ut mindre växthusgaser än fossila bränslen men kan enligt utskottets uppfattning inte likställas med förnybar energiproduktion. Utskottet delar därmed inte motionärernas uppfattning att regeringen bör införa liknande bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt för samtliga fossilfria tekniker.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät

Klimatomställningen får inte bromsas av kapacitetsutmaningen i elnäten. Det behövs därför en skyndsam utbyggnad av elnät på alla nivåer. Utskottet anser därför att genomförandet av bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt även bör omfatta koncessionspliktiga elnät. Att inkludera prövning av nätkoncession i fråga om tidsfristerna anser utskottet vara mer i linje med direktivets syfte som anger att tidsfristerna på högst två år ska omfatta samtliga relevanta förfaranden. Utskottet kan vidare inte se några hinder för att inkludera koncessionspliktiga elnät när det gäller bestämmelserna i övrigt eftersom direktivet inte förhindrar att medlemsländerna går längre än direktivets minimikrav. Att vidta åtgärder som syftar till att underlätta för och korta ned tillståndsprocesser för produktion av el utan åtgärder för att förbättra distribution och överföring riskerar enligt utskottets uppfattning att föra med sig att åtgärderna inte får den effekt som behövs för omställningen. Genom att inkludera elnät på alla nivåer säkerställs en utbyggnad som hjälper att säkra kapacitet och säkerställa en stabil elförsörjning.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som utskottet anför och tillkännage detta för regeringen. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:4040 (M) yrkande 1 och 2020/21:4044 (C) yrkandena 2 och 3, varav det sistnämnda yrkandet i berörd del.

Vissa övriga frågor om bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt

I motion 2020/21:4044 (C) förordas tillkännagivanden när det gäller vissa övriga frågor gällande bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt. I yrkande 1 efterfrågas att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förtydligande av vilka synnerliga skäl som kan utgöra grund för förlängda tidsfrister samt vem som faller detta avgörande. Som det framgår ovan kan utskottet konstatera att förslaget till förordning innehåller två specificerade grunder som kan anses utgöra synnerliga skäl. Därutöver lämnas ett tolkningsutrymme för den handläggande myndigheten när det gäller andra synnerliga skäl. Utskottet menar att det på förhand kan vara svårt att förutse alla omständigheter som skulle kunna utgöra grund för förlängda tidsfrister och det förefaller därför lämpligt att inkludera en punkt som möjliggör att ta hänsyn till andra synnerliga skäl. Utskottet konstaterar att det finns en möjlighet att överklaga myndighetens beslut hos kommissionen.

I yrkande 3 förordas vidare att prövning av miljötillstånd och nätkoncession ska löpa parallellt. Utskottet noterar att det står i propositionen att regeringen tillsatt utredningen En modern och effektiv miljöprövning (dir. 2020:86) i syfte att genom horisontella förändringar i miljöprövningen underlätta för miljö- och klimatförbättrande investeringar och åstadkomma snabbare och

enklare prövningsprocesser samtidigt som ett bibehållet miljöskydd säkerställs. Utredningen ska lämna sitt betänkande i december 2021. Utskottet ser ingen anledning för riksdagen att förekomma detta arbete.

Slutligen föreslås i yrkande 4 att kontaktpunkten även ska involvera Försvarsmakten, Sametinget och Kommerskollegium. Utskottet konstaterar att Naturvårdsverket har utrett frågan om vilka myndigheter som bör omfattas av kontaktpunkten, vilka är desamma som de myndigheter som beviljar tillstånd, dispenser eller hanterar anmälningar. Utskottet har inget att invända mot denna bedömning och noterar att övriga instanser som är intresserade av prövningarna, men inte själva prövar, som t.ex. Försvarsmakten, tas om hand inom ramen för respektive tillståndsprocess.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Konsekvenser för företagen

I kommittémotion 2020/21:4049 (KD) yrkande 1 förordas att regeringen ska göra en fördjupad konsekvensanalys av lagförslaget sett ur ett företagarperspektiv. Utskottet konstaterar i likhet med regeringen att lagförslaget, som endast innehåller bemyndiganden för regeringen, i sig inte medför några konsekvenser. Det är först när förordningsbestämmelserna meddelas med stöd av de föreslagna bemyndigandena som konsekvenser kan uppkomma. De bemyndiganden som föreslås i lagen avser kommunerna, och regeringen har i propositionen därför inriktat konsekvensanalysen på hur kommunerna kan komma att påverkas av direktivgenomförandet.

Utskottet noterar att Regelrådet i sitt remissyttrande över förslagen i Infrastrukturdepartementets promemoria anser att redovisningen brister när det gäller konsekvenserna ur ett företagarperspektiv, bl.a. i fråga om den knapphändiga redovisningen av förslagets påverkan på administrativa kostnader, verksamhet och konkurrensförhållanden. Utskottet kan samtidigt konstatera att promemorians bedömning är att direktivets bestämmelser är detaljerade när det gäller tidsfrister och kontaktpunkt och att genomförandet kräver lagstiftning i svensk rätt som bör utformas med direktivets bestämmelser som utgångspunkt. Utskottet vill i sammanhanget framhålla vikten av att konsekvenser av unionsrättsakter som ska genomföras i svensk lagstiftning analyseras noggrant i ett tidigt skede av förhandlingarna. För att identifiera förenklingmöjligheter och beakta andra effekter för företagen bör vidare berörda myndigheter, företag och intressenter involveras tidigt i processen. Utskottet konstaterar att kommissionen genomförde ett öppet samråd av förslaget till omarbetat förnybartdirektiv under perioden den 18 november 2015 till den 10 februari 2016.

Utskottet noterar att promemorians bedömning är att förslagen är positiva för enskilda och företag, både i fråga om tidsfrister och inrättandet av en kontaktpunkt. Utskottets uppfattning är att regler bör medföra så begränsad administration som möjligt för att svenska företags konkurrensvillkor inte ska avvika från de som gäller för övriga företag i EU.

Utskottet utgår från att regeringen, även utan ett tillkännagivande från riksdagen, kommer att följa effekterna av de nya bestämmelserna om tidsfrister och kontaktpunkt.

Därmed avstyrks motionsyrkandet.

Reservationer

1. Lag med bemyndiganden om tidsfrister och kontaktpunkt, punkt 1 (M, SD, KD, L)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Joar Forssell (L) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi med den ändringen att rubriken till lagen samt 1 och 2 §§ ska ha den lydelse som reservanterna föreslår i bilaga 3 samt att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:4008 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkandena 1 och 2 samt bifaller delvis proposition 2020/21:181 punkt 1.

Ställningstagande

Regeringen har föreslagit att en ny lag inrättas med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. Propositionen är en följd av Sveriges genomförande av det omarbetade förnybartdirektivet. Den föreslagna lagen skulle ge regeringen mandat att meddela föreskrifter om hur en gemensam kontaktpunkt för den som är intresserad av att uppföra småskalig energiproduktion ska utformas. Detta är tänkt som ett sätt att underlätta för den enskilde. Lagen skulle också ge regeringen mandat att meddela tidsfrister, t.ex. för kommunernas hantering av bygglovsansökningar som rör småskalig energiproduktion. Vi kan konstatera att regeringen har valt att begränsa sitt lagförslag till anläggningar för elproduktion. Det är ett avsteg från såväl direktivet som Naturvårdsverkets underlagsrapport, vilka båda uttryckligen rör energiproduktion, dvs. el, värme och olika former av energibärare. Vi anser att Sverige inte bör genomföra direktivet med regeringens förslag eftersom denna avsmalning gör att viktiga delar av det som direktivet omfattar inte skulle bli infört i svensk lag. För oss är det uppenbart att regeringens förslag är utformat utifrån specifika tekniker, som t.ex. solceller. Vi menar att det är tänkbart med ansökningar om småskalig produktion av elektrobränslen, vätgas, ammoniak eller värme. Lagstiftningen behöver därför utformas för att reglera energi snarare än el, precis som direktivet gör.

Direktivet handlar specifikt om småskalig energiproduktion från förnybara energislag, vilket enligt EU:s definition ska förstås som alla fossilfria energislag utom kärnkraften. Det finns inget som tyder på att någon i närtid kommer att ansöka om att uppföra kärnenergiproduktion i så liten skala som avses i direktivet. Vi anser dock att lagstiftningen ska hållas teknikneutral. Den svenska lagstiftningen bör därför utformas bredare än direktivet och bör omfatta all fossilfri energiproduktion.

Därmed anser vi att riksdagen ska anta förslaget med de ändringar av rubriken och 1 och 2 §§ som föreslås i bilaga 3 samt att lagen ska träda i kraft den 15 juli 2021.

2. Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi, punkt 3 (SD)

av Mattias Bäckström Johansson (SD), Tobias Andersson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

– Vid avslag på reservation 1 –

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 3 och
2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att på allvar kunna möta klimathotet behöver utsläppen minska och samhället bli fossilfritt. För att klara av det behövs ren och stabil elförsörjning. Alla fossilfria energislag behöver vara möjliga att använda efter 2040. Vi vill därför både se mer kärnkraft och mer förnybart. Vi ställer oss i mångt och mycket bakom hur regeringen väljer att tillämpa artikel 16 i det omarbetade förnybartdirektivet. Som alltid när det gäller tillämpningen av EU-direktiv är det viktigt att inte överimplementera utan hålla sig till vad som är syftet med direktivet. Direktivet gäller förnybart. Vi menar samtidigt att det är nödvändigt att skifta det övergripande målet om att 100 procent av Sveriges energiproduktion ska vara förnybar till att den ska vara 100 procent fossilfri. Därför anser vi att regeringen bör se över hur liknande bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt kan införas för samtliga fossilfria energislag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Översyn av liknande bestämmelser för fossilfri energi, punkt 3 – motiveringen (M, KD, L)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Lotta Olsson (M), Camilla Brodin (KD) och Joar Forssell (L).

Ställningstagande

Vi har i det föregående föreslagit ändringar i regeringens förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi. Förslagen till ändringar handlar bl.a. om att göra lagstiftningen teknikneutral så att den inkluderar alla fossilfria energislag. Med en sådan ändring skulle de aktuella förslagen bli tillgodosedda och det skulle därmed inte behövas några tillkännagivanden enligt det som föreslås.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

4. Tidsfrister och kontaktpunkt för koncessionspliktiga elnät, punkt 4 (S, L, MP)

av Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Monica Haider (S), Mathias Tegnér (S), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L) och Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkande 1 och

2020/21:4044 av Rickard Nordin (C) yrkandena 2 och 3 i denna del.

Ställningstagande

I motionerna 2020/21:4040 (M) yrkande 1 och 2020/21:4044 (C) yrkandena 2 och 3 förordas att de nya bestämmelserna även bör omfatta koncessionspliktiga elnät. Vi har ingen annan uppfattning än motionärerna om vikten av att påskynda utbyggnaden av elnät på alla nivåer, bl.a. för att förstärka kapaciteten. Tillståndsprocessen för byggande av nya ledningar är i dag i flera fall för lång. Vi noterar att Energimarknadsinspektionen under 2021 har fått ökade medel för att snabbare handlägga sitt stora antal liggande koncessionsärenden (prop. 2020/21:1 utg.omr. 21 Energi, bet. 2020/21:NU3). Utskottet behandlar under våren proposition 2020/21:188 Moderna tillståndsprocesser för elnät där regeringen utifrån nätkoncessionsutredningen (SOU 2019:30) föreslår flera lagändringar som syftar till att det ska bli enklare att bygga ut elnätet i Sverige och att tillståndsförfarandena ska bli mindre resurskrävande för både elnätsföretagen och de berörda myndigheterna. Vi konstaterar att propositionen

behandlar en del av utredningens förslag och att övriga förslag bereds vidare i Regeringskansliet.

När det gäller bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt som följer av genomförandet av det omarbetade förnybartdirektivets artikel 16 ser vi inte några skäl till att göra en annan bedömning än regeringen i fråga om vad bestämmelserna bör omfatta. Vi kan i sammanhanget påminna om tillkännagivandet från riksdagen om genomförande av EU-lagstiftning (bet. 2018/19:NU7, rskr. 2018/19:166). Enligt vad utskottet bl.a. anförde bör utgångspunkten vara att EU-direktiv ska införas på miniminivå i nationell lagstiftning.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

5. Vissa övriga frågor om bestämmelser om tidsfrister och kontaktpunkt, punkt 5 (C)

av Helena Lindahl (C) och Rickard Nordin (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:4044 av Rickard Nordin (C) yrkandena 1, 3 i denna del och 4.

Ställningstagande

Vi har tidigare ställt oss bakom att tillstyrka regeringens förslag och vi vill inledningsvis framhålla att vi välkomnar förslaget om tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi. För att säkerställa en hållbar omställning behöver de fossila källorna ersättas med förnybar energi. Med ett energibehov som väntas öka behöver såväl en hållbar som tillräcklig framtida elproduktion tryggas. Dagens tillståndprocesser är en bromskloss snarare än en möjliggörare av omställningen. Vi anser att tillståndprocesserna bör halveras. Förslaget om tidsfrister och kontaktpunkt som följer av det omarbetade förnybartdirektivet skapar möjligheter att förkorta tillståndprocesserna väsentligt. Vi känner oss dock bekymrade när det gäller några områden i regeringens förslag.

Utöver det vi tidigare tagit upp om att elnät på fler nivåer borde inkluderas i förslaget menar vi att formuleringarna när det gäller synnerliga skäl lämnar stort utrymme för tolkning. Enligt förslaget ska tidsfristerna kunna förlängas med ett år om det finns synnerliga skäl. Regeringen ger inget förtydligande när det gäller vilken typ av synnerliga skäl som skulle kunna ligga till grund för ett sådant beslut eller vem som fäller ett sådant avgörande. Vi anser att det

riskerar att leda till att förslaget urvattnas om det inte finns en tydlig begränsning av vilka skäl som anses vara legitima för förlängning.

Vidare anser vi att processerna för miljötillstånd och nätkoncession bör löpa parallellt.

Slutligen välkomnar vi inrättandet av en kontaktpunkt som ska underlätta tillståndsförfaranden, vilket följer av direktivet. Energimyndigheten är enligt vår uppfattning en lämplig kontaktpunkt och bör få ansvar för att tidsfristerna upprätthålls och för att vidta åtgärder om efterlevnaden är bristfällig. När det gäller de myndigheter som kontaktpunkten ska omfatta anser vi att även Forsvarsmakten, Sametinget och Kommerskollegium bör inkluderas efter som de handlägger sådana ärenden som kontaktpunkten ska omfatta.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Konsekvenser för företagen, punkt 6 (KD)

av Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

I sitt remissvar över promemorian Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja produktionen av förnybar energi påpekar Regelrådet att det inte går att utläsa hur förslagen kan påverka enskilda företags administrativa rutiner och kostnader. Detta framhålls som en brist. Vidare anser myndigheten att det också finns bristfälligheter i underlaget i fråga om huruvida man kan utesluta att det finns en påverkan på företag i andra avseenden. Även i delen om hur konkurrenssituationen mellan små och större företag skulle kunna påverkas finns det brister i beslutsunderlaget. Regelrådet menar att detta försvårar möjligheten att dra tydliga slutsatser.

Jag kan konstatera att regeringen väljer att inte kommentera Regelrådets invändningar i propositionen utan går förbi dessa i tystnad. Eftersom det vid varje lagändring bör göras en mycket noggrann analys av hur näringslivet påverkas av förändringarna menar jag att detta är en svaghet i propositionen. Riksdagen får inte missa något tillfälle att strömlinjeforma lagstiftningsarbetet i syfte att göra det enkelt att starta, driva och utveckla företag i Sverige. Regeringen bör i den fortsatta processen åtgärda dessa brister och göra en fördjupad konsekvensanalys av lagförslaget sett ur ett företagarperspektiv där Regelrådets synpunkter beaktas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:181 Tidsfrister och kontaktpunkt för att främja tillförsel av förnybar energi:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet.

Följdmotionerna

2020/21:4008 av Joar Forssell m.fl. (L):

1. Riksdagen beslutar att det som i propositionen betecknas som lagen med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi ges den lydelse som framgår av motionens bilaga.
2. Riksdagen beslutar att lagens rubrik ska vara Lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av fossilfri energi.

2020/21:4040 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnät ska byggas ut på alla nivåer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att direktivets regler för förnybar energi även ska gälla fossilfria tekniker och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4044 av Rickard Nordin (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma med förtydligande av vilka synnerliga skäl som kan utgöra grund för förlängda tidsfrister samt vem som faller detta avgörande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att såväl transmissions- som regionnät ska omfattas av förslaget och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsfristerna ska omfatta prövning av nätkoncession och att prövning

av miljötillstånd och nätkoncession ska löpa parallellt och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontaktpunkten ska involvera även Försvarmakten, Sametinget och Kommerskollegium och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4049 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en fördjupad konsekvensanalys av lagförslaget sett ur ett företagarperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fossilfria energislut och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 § Regeringen får meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller

1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för produktion av förnybar el, och
2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till elnätet.

2 § Regeringen får meddela föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med en kontaktpunkt för att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller

1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av förnybar energi, och
2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till nätet.

Denna lag träder i kraft den 30 juni 2021.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/2001 av den 11 december 2018 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet ska införas en ny paragraf, 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 a §

Regeringen får meddela föreskrifter om avgifter för tillsynsmyndighetens verksamhet enligt denna lag och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 30 juni 2021.

BILAGA 3

Reservanternas lagförslag

Reservation 1 (förslagspunkt 1)

Ändring i regeringens förslag till lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Regeringens förslag

Lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av förnybar energi

Reservanternas förslag

Lag med bemyndiganden att meddela föreskrifter om tidsfrister och kontaktpunkt för vissa ärenden som gäller tillförsel av fossilfri energi

1 §

Regeringen får meddela föreskrifter om tidsfrister för kommuners handläggning av ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller

1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för produktion av <i>förnybar el</i>, och 2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till <i>el-nätet</i>.	1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för produktion av <i>fossilfri energi</i>, och 2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till <i>infrastruktur för energidistribution</i>.

2 §

Regeringen får meddela föreskrifter om kommuners medverkan i arbetet med kontaktpunkt för att vägleda sökande i ärenden om tillstånd, anmälningar eller dispenser som gäller

1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av <i>förnybar energi</i>, och 2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till <i>nätet</i>.	1. uppförande, uppgradering eller drift av anläggningar för tillförsel av <i>fossilfri energi</i>, och

2. utrustning för anslutning av sådana anläggningar till *infrastruktur för energidistribution.*